

KIS-683 – Hanc'herieg an arvestoù XVII – Koc'hennoù ha filmoù

(GE – 18 06 00)

Ar goc'henn¹ danvezet d' ober filmoù zo heñvel ouzh an hini a reer ganti el luc'hskeudennerezh : gousol aketat kelloc'h + livrizhenn gelatin-bromidenn argant².

Kenwerzhelaet e vez ar goc'henn ankiz³ e rezh boestadoù 30, 60, 120, pe 300 metr. Goude tremen er c'hamera e kaser ar goc'henn gizet⁴ d' an digelva⁵. An digelañ a ra eus ar goc'henn ur film ginel pe ginenn⁶. Diouzhtu e vez louc'het⁷ ur film yonel pe yonenn⁸ diwar ar c'hinenn.

An dafar yonel-se, danvez diaoz an niñvennoù bet lenet⁹ e dizurzh al lerc'hwezañ, a reer anezhañ ar froioù¹⁰. Ar c'henwerc'her¹¹ hag e skoriaded a zeu, bemdez peurliesañ, da arwelañ¹² ar yonenn gentañ¹⁰, eleze ar froioù renket diouzh urzh al lenañ gant an digelerion. Fiziet e vez er saerour¹³ ren war ar froioù ar saeriñ

¹ Sz. *film, stock*, Gl. *pellicule, film*.

² Sz. *cellulose acetate base + silver gelatino-bromide emulsion*, Gl. *support d'acétate de cellulose + émulsion de gélatino-bromure d'argent*.

³ Sz. *unexposed film, film stock, raw stock*, Gl. *pellicule vierge*.

⁴ Sz. *exposed film*, Gl. *pellicule exposée, pellicule impressionnée*.

⁵ Pe Br. *adrann an digelerezh, labourva digelañ*, Sz. *processing department*, Gl. *service développement*.

⁶ Sz. *negative film, negative, neg*, Gl. *film négatif, négatif*.

⁷ Br. *louc'hañ, louc'had*, Sz. *to print, printing, print*, Gl. *tirer, tirage, copie*.

⁸ Sz. *positive film, positive*, Gl. *positif*.

⁹ Br. *niñvenn*, Sz. *scene*, Gl. *scène*. Br. *lenañ*, Sz. *to shoot*, Gl. *tourner*.

¹⁰ Sz. *dailies, rushes*, Gl. *rushes*. Ivez : Br. *yonenn gentañ*, Sz. *picture daily print*, Gl. *premier positif*.

¹¹ Sz. *director, film director*, Gl. *réalisateur, metteur en scène*.

¹² Sz. *to screen*, Gl. *projeter*.

¹³ Sz. *editor, film editor, cutter*, Gl. *monteur*.

kentañ, pe saeriñ krai, pe c'hoazh brassaeriñ¹ : urzhiañ al lenadoù diouzh an niñvennoù, ezvevennañ leziedoù², hirderioù ha kemeradoù³ dreistezhomm, war-benn degouezhout gant al louc'had labour⁴.

Pa vez peurgempenn ar yonenn ez eo al louc'had labour, e ra ar saerour ur c'hempenn heñvel war ar c'hinenn orin (anvet c'hoazh ginenn vamm)⁵

ha diwar an disoc'h e louc'h ur yonenn arbennik, an etreyonenn (anvet c'hoazh gourzhad yonel)⁷, a vo tennet diwarni ur c'hinenn nevez, an etreginenn pe gourzhad (ginel)⁸. Diwar ar gourzhad e vo tennet al louc'hadoù disoc'hel⁹ pe louc'hadoù amledañ, steudeiladoù. Tennadur ar gourzhad zo e bal gwarediñ ar c'hinenn orin ; houmañ a vo miret aketus.

An diaesterioù pennañ a gavomp evit savelañ brezhoneg ar fiñveier a denn da zispisted ha da neuennadurioù an dermenadurezh amerikanek ha gallek en domani. Setu e berr ar skoilhoù pennañ hon eus bet da zistremen :

En amerikaneg emañ an anvad *film* ken war an ergorenn galvezel, al lurell luc'hgizidik, ar goc'henn enta, ken war an oberenn lenet outi, ar *film* e-unan. Ar galleg, evitañ d'ober gant an daou dermen *pellicule* ha *film*, a denn da heuliañ an amerikaneg ha da envel *film* ar goc'henn.

Tremen a ra ar goc'henn dre deir stad : *ankiz*, *kizet*, *digelet*. Hogen lies seurtad koc'hennoù ez eus, en o zouez an daou rummad bras ez eo : ar c'hoc'hennoù o talvout

¹ Br. *saeriñ*, Sz. *to edit, to cut*, Gl. *monter (un film)*. Br. *saeriñ kentañ*, *saeriñ krai*, *brassaeriñ*, Sz. *rough cut, assembly, first cut*, Gl. *premier montage, prémontage, montage bout à bout*.

² Sz. *out-takes, outs, trims*, Gl. *chutes (au montage)*.

³ Br. *kemerad*, Sz. *take*, Gl. *prise (d'un plan)*.

⁴ Sz. *workprint, cutting copy*, Gl. *copie de travail*.

⁵ Sz. *original negative, master negative*, Gl. *négatif original, négatif mère*.

⁷ Pe c'hoazh Br. *yonenn etreat, etread yonel*, Sz. *interpositive, master positive, intermediate print film, dupe positive, duplicate positive*, Gl. *interpositif, inter-pos, positif intermédiaire, intermédiaire positif, contretype positif, positif contretype*. Da venegiñ ouzhpenn : Br. *etreyonenn gwenn ha du, gourzhad yonel gwenn ha du*, Sz. *black & white dupe positive*, Gl. *marron, positif marron*.

⁸ Pe c'hoazh Br. *ginenn etreat, etread ginel*, Sz. *internegative, intermediate negative, dupe, dupe negative, duplicate negative*, Gl. *internégatif, négatif intermédiaire, intermédiaire négatif, contretype, contretype négatif*.

⁹ Hervez an dro, e c'hoarvezo al louc'had disoc'hel eus ul *louc'had mut* pe *louc'had disten* (Sz. *mute print, silent print*, Gl. *copie muette*) pe eus ul *louc'had kediet* (Sz. *combined print, married print*, Gl. *copie standard*), ennañ ar skeudenoù yonel hag ar sten.

d'al luc'hwezañ, o lakaat a-wel ur wech digelet skeudennoù ginel (eleze a zo teñval warno elfennoù sklaer an ergorennoù luc'hwezet hag a-geveskemm) ; ar c'hoc'henoù o talvoud da dennañ louc'hadoù yonel (eleze d' ober ur skeudenn c'hinel eus ar skeudenn c'hinel kentañ, eleze d' he “dic'hinañ”). Alies avat e reer *Sz. negative*, Gl. *négatif* ken eus ar goc'henn danvezet d' al luc'hwezañ, ken eus ar skeudenn c'hinel digelet warni ; heñvel dra, e reer *Sz. positive*, Gl. *positif* ken eus ar goc'henn danvezet d' al louc'hañ, ken eus ar skeudenn yonel louc'het warni. Dre se ez eer dre duniou pa ranker lakaat kemm etre dafar krai ha dafar pleusket.

Gwelet hon eus ez arverer *Sz. film stock, raw stock*, Gl. *pellicule vierge, film vierge* da spizañ ar stad ankiz eus ar goc'henn. Neoazh e tilezer an tun-se pa reer anv eus ar c'hoc'henoù arbennik ; da skouer, *Sz. intermediate*, Gl. *intermédiaire* a arouez ar yonenn louc'het diwar ar c'hinenn orin koulz hag ar c'hinenn tennet diwarni ; hogen da envel an dafar a dalvez da dennañ an eil pe eben e reer gant *Sz. intermediate film*, Gl. *pellicule intermédiaire* ; heñvel dra, ez anver ar c'hinenn etreat : *Sz. negative intermediate, internegative*, Gl. *intermédiaire négatif, négatif intermédiaire, internégatif*, hag ar goc'henn danvezet d' he ober : *Sz. negative intermediate film, internegative film*, Gl. *pellicule intermédiaire négative, pellicule internégative*¹.

Ur skouer all : an etread ginel a anver peurliesañ *Sz. duplicate negative, dupe*, Gl. *contretype, contretype négatif*. Da envel ar goc'henn danvezet d' e ober e reer gant *Sz. duplicate film, duplicating film*, Gl. *pellicule contretype, pellicule de contretype, pellicule contretype négative, pellicule négative pour contretypepage*.

Goude arnodiñ e voe merzhet ne c'haller ket mont hebiou d'ar skoilh gwelloc'h e brezhoneg eget en div yezh all ha dav e voe emgrenañ da aroueziñ *koc'henn c'hinel, koc'henn yonel* an dafar krai ha *ginenn, yonenn* an dafar pleusket, kuites, evel er yezhoù all, da ouzhpennañ spizeroù ha heñvelsterioù. Un nebeut skouerioù :

1. *Sz. positive raw stock*, Gl. *pellicule positive vierge*, Br. *koc'henn yonel ankiz*.
2. *Sz. intermediate film*, Gl. *pellicule intermédiaire*, Br. *koc'henn etreat, etrekoc'henn*.
- 3a. *Sz. negative intermediate, internegative*, Gl. *intermédiaire négatif, négatif intermédiaire, internégatif*, Br. *etread ginel, ginenn etreat, etreginenn* (heñvelsterioù e 5a).
- 3b. *Sz. negative intermediate film, internegative film*, Gl. *pellicule intermédiaire négative, pellicule internégative*, Br. *koc'henn etreat ginel, koc'henn c'hinel etreat, etrekoc'henn c'hinel* (heñvelsterioù e 5b).

¹ A-gostez e lezan an anvadoù all arveret gant ar galvezourion ; da skouer, e ro reoù anezho an anv *Sz. intermediate* da livrizhenn arbennik ar ginenoù etreat, al livrizhenn-se o vezañ *Sz. duplicating* er filmoù gwenn ha du ha *SzAm. Color Reversal Intermediate* (krennet en *intermediate*) er filmoù liv.

4a. Sz. *master positive, B and W dupe positive*, Gl. *interpositif, positif de contretypage, contretype positif, positif intermédiaire, marron*, Br. *yonenn c'hourzhañ, etread yonel, yonenn etreat, etreyonenn, gourzhad yonel*¹.

4b. Sz. *positive duplicating film, positive intermediate film, interpositive film*, Gl. *pellicule contretype positive, pellicule positive pour contretypage, pellicule intermédiaire positive, pellicule interpositive*, Br. *koc'henn etreat yonel, koc'henn yonel etreat, etrekoc'henn yonel, koc'henn c'hourzhañ yonel*.

5a. Sz. *duplicate negative, dupe*, Gl. *contretype, contretype négatif*, Br. *gourzhad, gourzhad ginel*¹.

5b. Sz. *duplicate film, duplicating film*, Gl. *pellicule contretype, pellicule de contretypage, pellicule contretype négative, pellicule négative pour contretypage*, Br. *koc'henn c'hourzhañ, koc'henn c'hourzhañ ginel*.

Menegiñ ne rin ket an araezad a laka ar skeudenn yonel da zinodiñ rag-eeun war ar goc'henn gizet ; anvet eo : Sz. *reversal process*, Gl. *procédé inversible*, Br. *araezad tuginañ, araezad ginyonañ*. Gantañ e raed dreist-holl e grez an darouezadoù pellwel a-raok arver ar c'hameraoù video.

Hiziv e talvez dreist-holl d'an amateurion a gav o gwalc'h gant an unskouerennoù.

Tunioù heñvel a arverer e hanc'herieg an *araezad ginel/yonel* :

Sz. *reversal film*, Gl. *pellicule inversible*, Br. *koc'henn duginadus, koc'henn c'hinyonel*.

Sz. *reversal raw stock*, Gl. *pellicule inversible vierge*, Br. *koc'henn duginadus ankiz, koc'henn c'hinyonel ankiz*.

Sz. *reversal*, Gl. *inversible*, Br. *ginyonenn*.

Sz. *intermediate reversal*, Gl. *intermédiaire inversible*, Br. *etread ginyonel, ginyonenn etreat*.

Sz. *reversal dupe*, Gl. *contretype inversible*, Br. *gourzhad ginyonel*.

¹ Aozerion 'zo a ziali d'ober anv a Gl. *contretype positif* ha, dre se, a Gl. *contretype négatif*, termenoù a veze arveret gwechall el luc'hskeudennerezh : hervezo, e tleer ober *contretype* hep mui eus an *etread ginel*.